

© כל הזכויות שמורות למכון אוהב ספרים
אסור לשכפל או להעתיק בלי רשות מפורשת מ.א.ס.
הגיליון עבר עריכה לשונית והגהה על ידי מ. אייזנשטיין –
ניקוד ועריכה לשונית – 050-4166947 / nikud@okmail.co.il

מכון אוהב ספרים
להצטרף לרשימת התפוצה: ohevseforim@thejnet.com

ספר "קנין רש"י" (ה' חלקים) שאלות כדי להבין דברי רש"י

מאת הר"ד יעקב מארקוס שליט"א - ניו יארק

את סדרת הספרים הזו חיבר רבי יעקב שמואל מרקוס שליט"א, מראשי ישיבת "אור התורה" והוכתרה בהסכמותיהם של אבדק"ק קארלסבורג שליט"א, גאב"ד העדה החרדית דירושלים שליט"א, הרה"ג ר' דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "כנסת ישראל" חברון, והרה"ג ר' ירוחם אולשין שליט"א ראש ישיבת "בית מדרש גבוה".
בספר "קנין רש"י" מסודרות 'שאלות' על כל דיבור ודיבור מפרוש רש"י על התורה. השאלות בספר מביאות את המעיין להתבונן ולהעמיק בלשונו של רש"י, ועל ידי זה ירבה ידיעת התורה. והנה האוצר כל חמדה שהוא דברי רש"י על התורה נראה לבני זמננו

כמישור שעוברים עליו במהירות ללא עיון בהם וללא קניין דבריו (לשון הגאון רב אהרן שכטר שליט"א בהסכמתו במהדורה הראשונה), ולכן שאלות אלו הן יסודיות לידיעת דבריו והבנתם. וכבר הצליח המחבר להכניס בלב תלמידיו המבוגרים, גם לאברכי כולל, שלהבת גדולה של ידיעת התורה ואהבתה מכל דיבור ודיבור (לשון הגאון ר' נתן צבי פינקל זצ"ל בהסכמתו במהדורה ראשונה של ספרים אלו שנכתבו בשפת המדינה).

כעת יצא הספר לאור בלשון הקודש מתוקן ועשוי באופן נאה ומסודר שיהיה קילורין לעיניים. בוודאי יהיה לתועלת מרובה ויתקבל באהבה וחביבה, וימשוך את לומדי תורה ללמוד חומש רש"י בהבנה ישרה.

מומלץ מאוד לכל הרוצים ללמוד ולהבין את דברי רש"י הקדוש.
להשיג בחנויות הספרים
הפצה "לויץ עם הספר", או אצל המחבר 645-645 (718)

מחברי ספרים

הדרך היחידה לפרסם ספרך בכל העולם כולו:
בארץ ישראל, אמריקה, קנדה, אנגליה, ברזיל, שווייץ, אוסטרליה, צרפת, ועוד

"אוהב ספרים לא ישבע ספרים"
ohevseforim@thejnet.com

ספר פשוטו כמשמעו

מאת הר"ד אברהם ביבר שליט"א לייקוואד
כסלו תשע"ז - 535 עמודים

ספר "פשוטו כמשמעו" הוא חלק מסדרת ספרים על הש"ס, שזכה המחבר להוציא לפני מספר שנים, וכעת לאחר שנות עמל יצא לאור חלק נוסף על מסכת סוטה.
הספר מכיל חידושים וביאורים על דרך הפשט דף אחר דף, ובשימת דגש להביא דברי הראשונים והאחרונים בבהירות ובתמציתיות בכמה שורות בלבד, כדי להקל על המעיין.

מומלץ מאוד ללומדי הדף.

להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר 732.367.2096

ספר דברי חיים המבואר

יו"ל ע"י צוות ת"ח בראשות הגר"מ זילבר ירושלים
שנת תשע"ז - 464 עמודים

מרנן הדברי חיים זי"ע אין צורך להאריך עליו שהיה רשכבה"ג בשעתו וגם כיום רבבות אלפי ישראל משתייכים ומתייחסים לתלמידי תלמידיו ורואים אותו כרבם. לכל מי שרצה ללמוד בספרו של רבינו אין צורך להאריך בהקושי ללמוד בה, טמון בתוך דברי רבנו גאונות נפלאה ובקיאיות מדהמת בתורת הנגלה והנסתר, בספר דברי חיים המבואר הושקע עמל רב לבאר דברי רבנו בלשון צח ושוטף בביאור משולב למען ירוץ הקורא בו, בנוסף למקורות ומילואים שעומד כסיוע ולעזר למי שרוצה להתעמק בדברי רבנו.

מיועד: לכל מי שרוצה ללמוד הספר גם בעיון וגם הבנת פשוט הפשוט

להשיג בחנות הספרים הפצה ראשית בא"י אריה פיינגנביום
בחו"ל דוד מילר או אצל המכון office@mifalhachok.com
מחיר מומלץ 58 שקל או 15 דאלר

ספר "על הפרק"

עשרות נושאים בהלכה למעשה מאת הרבנים שליט"א בשאלות שנתחדשו בזמננו.

תשע"ה - 1018 עמודים

קובצי "אור ישראל" החשובים היוצאים לאור בכל תקופה ידועים ומפורסמים בכל העולם ששם נתלבנו שאלות אקטואליות רבות בנות זמננו. כעת לוקטו והובאו כל השאלות אל מקום אחד בספר של אלף עמודים, עשרות נושאים בהלכה, כעניין התכלת בזמננו, הדג אניסאקיס, שהייה והטמנה בכלי "קראקפאט" Crockpot, בענין כיסוי פלסטיק החדש על השטריימל בשבת, בענין כשרות תוצרות מפלסטיק - כמכשירי אוכל, כלי אריזה, ו"סטיירעפאום" ועוד ועוד. הספר מביא תשובות הלכתיות מאת הרבנים בכל עניין ועניין, תוך דיון והעמקה בכל הצדדים ומשא ומתן ביניהם כדרכה של תורה. ספר חשוב זה בוודאי יהיה לתועלת גדולה לכל מבקש דבר ה' זו הלכה.

להשיג בחנויות הספרים

או אצל מכון "אור ישראל" מאנסי ניו יארק טל: 845-426-7321

ספר "מנחת הקדשים" על מסכת מנחות עד דף נ.

מאת הר"ר מרדכי ווארמן שליט"א - לייקוואד תשע"ה - 144 עמודים

הספר מכיל ביאורים והערות קצרות להבנת מסכת זו בבהירות לפי פשטות הדברים.

בעיקר מבאר ומפרש ספר זה את דברי רש"י במסכת זו, היות שידוע שרש"י ביאר הגמ' בקצרה, ובפרט במסכת מנחות שיש בה הרבה הגהות ברש"י ודבריו סתומים מאוד. והנה דברי גדולי הדורות שביארו דברי רש"י, הרבה מהם לא הובאו לדפוס. לכן השתדל המחבר לאסוף ולציין ביאורים בדברי רש"י מהאחרונים שאינם מצויים אצלנו, וכן מאלו שביאוריהם מפוזרים תוך ספריהם ואינם כל כך בהישג יד, וגם הוסיף מדיליה.

להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר בלייקוואד 732.363.6315

הופיע ויצא לאור

ספר "בית אברהם"

מהגאון הקדוש מצ'כנוב זיע"א - ג' חלקים

הנה יצא לאור עולם ספר "בית אברהם" על הש"ס מאת הגאון הקדוש רבן של ישראל, רבי אברהם מצ'כנוב זיע"א. הנה למותר להאריך בתולדותיו של האי גאון וקדוש, רבנו אברהם מצ'כנוב זיע"א, שהיה מגדולי הדור בדור דעה שלפני כמאה וחמישים שנה עם רבנו בעל ה"חדושי הרי"מ" מגור זיע"א, הגאון רי"י מקוטנא זיע"א ועוד, ודברי תורתו היו שגורים בפי כל למדני פולין וגליציה.

בסדרת ספרים מופלאה זו קובצו וסודרו כל דברי תורתו של רבנו מצ'כנוב זיע"א שהיו מפוזרים עד עתה בשלושת ספריו: "בית אברהם", "אהבת חסד - חסד אברהם" ו"זכותא דאברהם", בנוסף לעשרות ספרים נדירים וקבצים שונים בהם נדפסו מדברי תורתו המופלאים.

הספר ערוך לפי סדר הש"ס, המשניות, רמב"ם, חידושי סוגיות, שאלות ותשובות, דרשות ועוד, ומחולק לשלושה כרכים מהודרים המסודרים באופן מופתי כאשר לפני כל קטע מופיעה תמצית הדברים כדי להקל על המעיינים. מראי המקומות מדויקים, קטעים ארוכים חולקו וראשי תיבות נפתחו, והכול למען הקל על המעיינים להבין את דברי תורתו המופלאים והעמוקים של רבנו זיע"א.

בשולי העמודים הציג העורך אסופה נפלאה של הערות והארות בדברי רבנו זיע"א מגדולי הדורות זצ"ל ושליט"א. כאשר כל סברא ורעיון נידונים ומורחבים במסגרת זו לתועלת המעיינים והלומדים. יש לציין כי כפי עדויות זקני תלמידי חכמים יוצאי פולין וגליציה, הרי שסברותיו והערותיו של רבינו זיע"א היו מעוררות סערות בבתי המדרש ובישיבות דאז לפני המלחמה.

להשיג בחנויות הספרים. הפצה ראשית המודיע פייגנבוים

ספר "הפרשה בהלכה" על ספר בראשית

מאת מכון האנציקלופדיה התלמודית

סוגיות הלכתיות בפרשיות השבוע מעובדות בקצרה על פי ערכי האנציקלופדיה התלמודית. שתי סוגיות לכל פרשה. לדוגמה: וירא - ביקור חולים והכנסת אורחים. ויצא - אבן השתיה ואין מערבין שמחה בשמחה.

וישב - יבום והלבנת פנים.

הספר שיעשיר את השבת שלך.

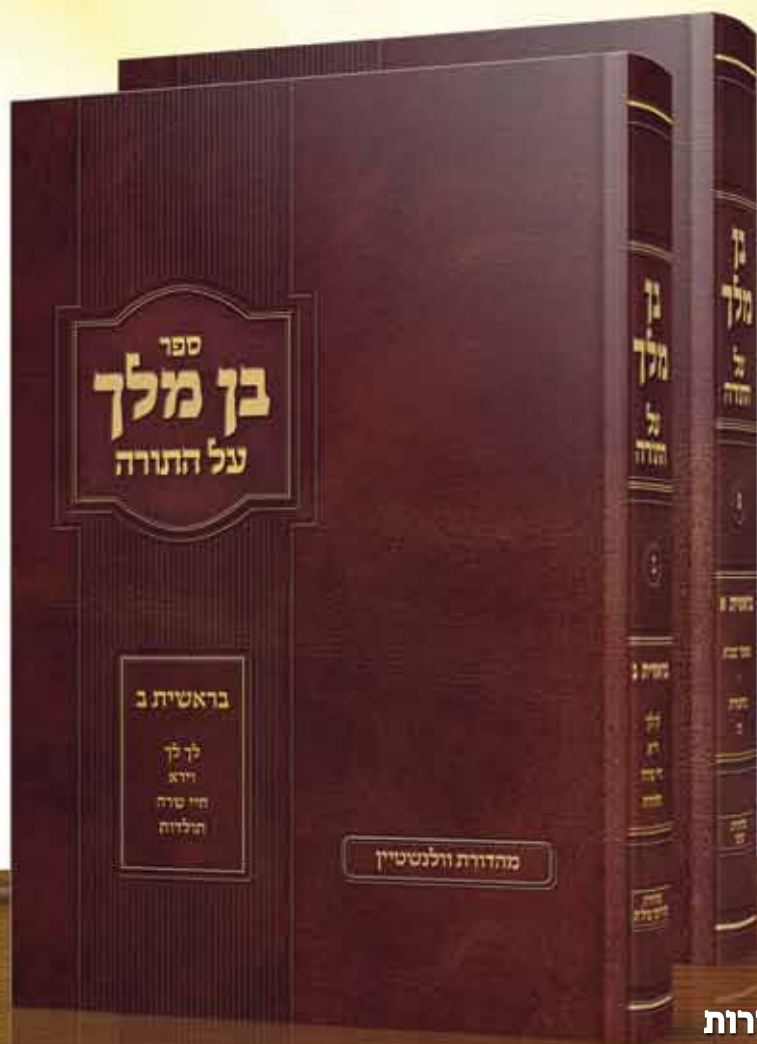
40 ש"ח, לא כולל משלוח

בס"ד

בשורה לשוחרי התורה

הופיע ויצא לאור הכרך השני
בסידרת בן מלך על התורה
על פרשיות: לך לך וירא חיי שרה תולדות

ביאורים ומאמרים על התורה
מסודרים וערוכים בטוב טעם
לפי סדר פרשיות התורה
שנאמרו ברבות השנים
ע"י הגאון הגדול
רבי **לייב מינצברג** שליט"א
רבה של קהל עדת ירושלים

כרך א

מאמרי מבוא
בראשית
נח

כרך ב

לך לך
וירא
חיי שרה
תולדות

לרבים המבקשים!

כרך א'

הודפס מחדש
במהדורה שניה

להשיג: בכל החנויות הספרים המוכרות
ובטלפון: 0527698893

חיכו ממתקים וכולו מהמדים

הופיע ויצא לאור
הספר הנפלא

שיעורי שבת
ענייני קידוש והבדלה

תוכו רצוף שיעורי הלכה ושמעתתא בהלכתא רבתא לשבתא
בענייני קידוש והבדלה,
אשר נאמרו מידי שבת בשבתו
בקהל יראים חוג חתם סופר ע"י מרן אדמו"ר שליט"א

שיעורים הכוללים יסודות ועיקרי ענייני קידוש
וענייני הבדלה בתלמוד ובהלכה באופן נרחב
ערוך ומסודר בטוב טעם ודעת באופן השווה
לכל נפש, ונוסף עליהם ענייני הלכה למעשה
בכלל דיני קידוש והבדלה סעיפיהם ופרטיהם
בשפה ברורה ובאופן ברור ומסודר.

אשר נחלקו וסודרו לפי ד' שערים

- **שער הקידוש** - יסודות וענייני מצוות קידוש.
- **שער שומע כעונה** - יסודות הלכות שומע כעונה ודיני ערבות.
- **שער ההבדלה** - יסודות וענייני מצוות הבדלה.
- **שער ההלכה** - ענייני ההלכה במצוות קידוש והבדלה.

ועוד דינים, חידושים, והלכות רבות במצוות קידוש והבדלה אשר נתלבנו והורחנו בספר נפלא זה.

מכון מעיני מים
חוג חתם סופר

להשיג בחנויות הספרים המובחרות ובמשרדי מכון מעיני מים רח' אדמור"י אלכסנדר 18 ב"ב.
לפרטים ולכמויות ניתן לפנות לפלא 054-843-2726.

בס"ד

טיווחים סטודיו

בארייכערט איינער קינד מיט א אומשאצבארן אוצר

א לויטערע קוואל וואס וועט בארייכערן
איינער קינד מיט שפאנעדע ערציילונגען,
איבער די רייכע היסטאריע פון אינזערע
אבות הקדושים פון דאס וועלט באשאפן
ביזן אריינגיין אין ארץ ישראל.

**ליינט אין שלינגט
מיט אינטערעס.**

מדור צאן קדשים

מכון מתיקות התורה לייגט אריין גרויסע קרעפטן צו ברענגען פאר דער
יוגנט ספרים וועלכע זענען אויסגעארבעט אין א וועג וואס זאל זיין
געשמאק פאר די קינדער צו לערנען דערין, דורך א שטאב פון ספעציעלע
אויסדערוועלטע מחנכים אין דעם געביט.

דער ספר הישר, איז נאך איינס צווישן פיל, וואס מען האט אינוועסטירט אין
איר פיל אומעמינדליכע כוחות עס זאל ארויסגיין א "דבר השלם" פארן
פארגעניגן פון די יוגנט.

מדור ספרי חסידות מבוארות

צוות מכון מתיקות התורה, מורכב מתלמידי חכמים מופלגים.
אשר שוקדים ללבן ולבאר דברי רבותינו אבות החסידות,
להגיה ולתקן לבארם בביאור נחמד ומשולב כדי שיהיה שווה
לכל נפש.

כמה ספרים שכבר יצאו לאור ע"י המכון, נתקבלו אצל כל הוגי
הספרים בחיבה יתירה ושתו בצמא ובמתיקות את דבריהם
הקדושים. ובעז"ה בקרוב יצאו לאור ספרים נוספים שצוות
המכון שוקד עליהם בימים אלו.

צי באקומען אין אלע אויסגעוועלטע געשעפטן | הפצה ראשית ארה"ב אירופה "נר למאור", ארץ ישראל "מתיקות התורה"

ססכת אבות

עם פירוש

נחלת אבות

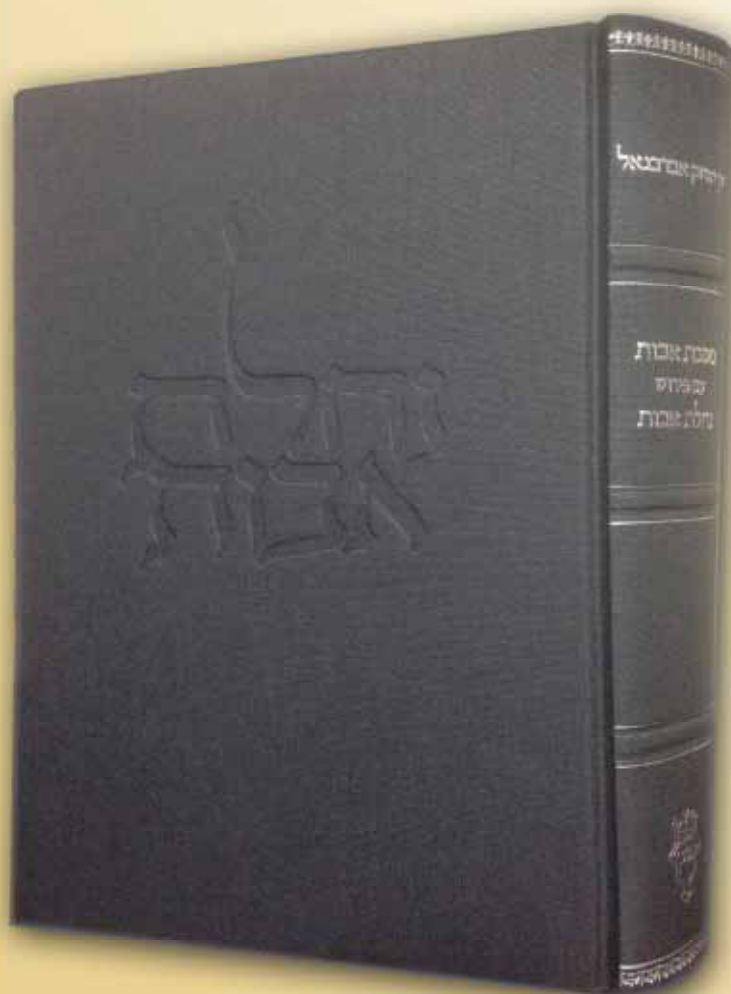
סאת

דון יצחק אברבנאל

יוצא לאור סחדש, בתוספת סבוא,

סקורות, הערות, ספתחות

וכותרות צד לנוחיות הקורא

לפרטים:

abarbanelavot@gmail.com

'יד הרב נסים'

רחוב ד'בוטנסקי 44 ירושלים

טלפון: 02-5633789

פקס: 02-5637524

info@yadharavnissim.com

www.yadharavnissim.com

ספר הישר (הנקרא ברמב"ן "מלחמות בני יעקב")

באידיש [מהדורא שניה]

מכון "מתיקות התורה" הוציא לאור בימים אלו את "ספר הישר" (הנקרא ברמב"ן "מלחמות בני יעקב") בתרגום לאידיש. הספר מדבר בעיקר על פרשיות בראשית, סיפורי האבות הקדושים ושבטי ק-ה, ברמה גבוהה מאוד המושכת לקריאה, ומיועד בעיקר לבני נוער.

ספר הישר הוא ספר קדמון מאוד ויש גרסאות רבות על מקורו. יש המייחסים אותו ליהושע בן נון ויש לתקופת הגמרא, וכ"ו הרמב"ן מעתיקו וכן ברבנו בחיי, ילקוט שמעוני, חתם סופר, מובאים שם סיפורים נפלאים מאוד על ספר בראשית מבריאת שמים וארץ, האבות הקדושים והשבטים ועד כניסת בני ישראל לארץ ישראל. הספר מכיל קרוב ל-700 עמודים בשני כרכים מפוארים, מתורגם לאידיש ומנוקד, נעים לעין ונחמד לקריאה.

להשיג בחנויות הספרים או אצל המכון 0533177785 או באימייל של המכון mesikeshtorah@gmail.com למוסדות ולכמויות הנחה משמעותית

ספר "לב השבת"

מאת הר"ר יהודה ליב נחמנסון שליט"א - רחובות
תשס"ז מהדורא שנייה- 550 עמודים

הספר מכיל 66 סימנים של עיונים וביאורים בהלכות שבת, משא ומתן בדברי השולחן ערוך ונושאי כליו ושולחן ערוך הרב. בסוף הספר מובא קונטרס המכיל עשרה סימנים, עיונים וביאורים בהלכות ברכות. המחבר שי' מדייק בלשונו של "הרב", ומעלה פנינים וביאורים נפלאים המוגשים בלשון צחה וברורה ובסדר למופת, תוך השתדלות לרדת לעומק דדינא ולהסיק את הדברים אליבא דהלכתא. הספר כולל 550 עמודים, ובסופו צירף המחבר קובץ עיונים וביאורים בהלכות ברכות, הקובע ברכה לעצמו. מיועד לכל מי שעוסק בהלכות שבת בעיון.

מופץ ע"י קה"ת 039606018
או אצל המחבר lylylrns@etrog.net.il

ספר "החינוך" המבואר

מאת הר"ר מרדכי בר יוסף שליט"א
שנת תשע"ד - כאלף עמודים בג' כרכים

הספר נועד למי שרוצה לטעום ולהעמיק בטעמי המצוות ע"פ "ספר החינוך" הידוע – הספר נכתב במטבעות לשון של זמננו, כדי לעזור להבין דברי החינוך.

להשיג אצל משפחת המחבר בבני ברק, פתח תקווה, ירושלים
ועוד. טל: 0544848385

ספר חזק ויאמץ לבך פרקי השקפה וחיזוק לבני דורנו, בשילוב ביאורים על פי סדר הפרשיות.

מאת הר"ר יו"ש פאלק שליט"א - בית שמש
תמוז תשע"ה - 459 עמודים

הספר מחולק לפרקים במגוון נושאים: חיזוק באמונה והשגחה, שמחה בעבודת ה', השמח בחלקו וההסתפקות במועט, התחזקות בעמידה בנסיונות הדור והתקופה, פרקי חיזוק בלימוד תורה, תפילה, חסד, תשובה, ענייני עקבתא דמשיחא, הציפייה לישועה. רעיונות מוסריים וביאורים על סדר פרשיות התורה והסידור, פרקי הדרכה בחינוך הבנים והתלמידים.

ניתן לומר שהספר הוא אוצר בלום ביסודות היהדות וההשקפה הצרופה. כתוב, ערוך ומסודר, עשיר ומקורי. נותר רק למצוא את הספר וליהנות מתענוג על רעיון מוסרי אמיתי ועסיסי.

ציטוט מתוך הסכמת דוד המחבר המשגיח דליקוואוד הגה"צ רבי מתתיהו סלומון שליט"א הי"ו: "והוא ספר שלם בשם 'חזק ויאמץ לבך', על הרבה ענייני האמונה ובטחון עם שאר יסודות הדת, וניכר מתוכו רוב העמל והיגיעה שטרח ועמל הרב המחבר שליט"א לקבץ מתוך דברי הראשונים והאחרונים אשר מימיהם אנו שותים, והרבה להוסיף נופך מדיליה, שהוא כבירה להשיב אל הלב באופן קל את כל אלו היסודות הרמים והנשגבים, ובזה מקיימים דברי הפסוק 'וידעת היום והשבות אל לבבך' וגו'".

להשיג בחנויות הספרים המובחרות או אצל המחבר רח' נהר הירדן 6 בית שמש טלפון: 0772004967 גייד: 0527642834
צוף הוצאה לאור.

חדש!!!

"How Tefillin Are Made"

מאת הרה"ג ר' צבי כהן שליט"א - בני ברק

ביופיו. המחבר מספר בהקדמתו לספר כי למעלה משנים עשרה שנה עסק בבירורם של דברים אצל ותיקי העוסקים במלאכה, גדולי עושי התפילין המפורסמים, עד שהגיע לסיומו של הספר המחכים את כל רואיו.

הבא לרכוש תפילין – בתים, פרשיות או רצועות – לו או לבנו, לא תמיד יודע לאילו פרטים עליו לשים לב, ואף אינו מבין את פשר סוגי התפילין השונים ופער המחירים הגדול שביניהם, ולא בכדי: המוצר המוגמר אינו מעיד כלל על שלבי ייצורו הרבים, רמת הידורו ומידת הטרחה והעמל שהושקעו בו. בעיות אלו אינן נחלתן של "עמך" בלבד, אלא אף של אברכים בני תורה שלא עסקו עדיין בהלכות ייצור תפילין. כאשר הם באים לרכוש תפילין לעצמם או לבניהם שהגיעו לגיל מצוות אינם יודעים כלל במה המדובר ועל מה יש להקפיד, מלבד זאת שנדרש מהם לשלם הון רב על דבר שאינם יודעים מה טיבו. אף בני המצוות

את הרה"ג צבי כהן אין צורך להציג. בתי כנסת רבים ייעדו בארונות הספרים מדפים מיוחדים לכארבעים ספריו העוסקים בהלכות ובמנהגים בנושאים שונים. אין יהודי שומר תורה ומצוות, ובפרט בן תורה, שלא נזקק לאחד מספריו. ביניהם "טבילת כלים", "הגעלת כלים", "ציצית הלכה פסוקה", "ציצית ותכלת במדרשי חז"ל", "חנוכה", "פורים וחודש אדר", "עירובין", "טריפות", "שמירת הלשון מידות ומעשים טובים", "הלכות שבכל יום" (ג' כרכים), "ספירת העומר", "בין

פסח לשבועות", "שנה מעוברת", "פסח שחל בשבת", "ערב פסח שחל בשבת", "ברכת החמה", "מפתח לשו"ע יו"ד", חמישה ספרים על כל הלכות שמיטת קרקעות וכספים, "ברכת החודש", "קידוש החודש", "מבנה לוח השנה" ועוד ועוד. כל הספרים הללו בעברית מלבד הספר "טבילת כלים" שיצא לאור גם בעברית וגם באנגלית. הספר שלפנינו שונה משאר הספרים הנ"ל,

הוא נושא אופי אלבומי מהודר, וכולל מאות רבות של תמונות צבעוניות מכל שלבי ייצור התפילין (בתים, צבע, קלף, קולמוס, דיו, פרשיות, הגהה, גידים, רצועות וקשרים) מלוות בהלכות ובהסברים על אופן ייצורן. דומני שעוד לא היה כבושם הזה.

הספר יצא לאור קודם לכן בעברית במהדורות רבות והיה ל"רב מכר". עצם הוצאה לאור של מהדורות רבות מצביעה על הצורך בספר זה ושהוא אכן ממלא את ייעודו. כעת תורגם הספר ויצא לאור באנגלית.

ניכר מתוך הספר שמחברו, הרב צבי כהן, השקיע בו עמל רב וממון רב. התמונות מקסימות, העריכה מיוחדת והעיצוב מדהים

אינם יודעים להעריך את גודל ההשקעה שבתפילין שבידם. ספרו של הרה"ג רבי צבי כהן שליט"א שלפנינו How Tefillin Are Made, שכאמור יצא עתה לאור באנגלית, בא לענות על כך. ספר זה אמור להנחיל את הלכות תפילין, ובנוסף על כך לתאר בפני הקורא ובעיקר בפני הנער הנכנס למצוות את שלבי ייצור התפילין, ובעיות המתעוררות בתהליכי ייצור התפילין ובתקופת הנחתן ואת דרכי פתרונן. לימוד ההלכות עם התוודעות למורכבות הייצור ופרטיו – יקנו למניח את חיבוט המצווה וידריכוהו כיצד לקיימה כהלכה ובהידור.

הפצה ראשית של הספר בארה"ב:

Greenfield Seforim store 1366 39th st. Brooklyn ny 718-438-2843

הפצה באירופה: LEHMANN'S England Tel. +44 (0) 191 430 0333

הפצה בישראל: "יפה נוף פלדהיים"

בשורה טובה ומשמחת לשוהרי התורה

הופיע ויצא לאור שלמי יחזקאל

חידושי הלכה על סדר פרשיות התורה
כולל חידושים מאירים ושמחים בעומק העיון
על כל פרשה ופרשה

נכתב בלשון צח ובהיר כדי שירוץ בו הקורא
ע"י הרב יחזקאל שלאמאוויטש שליט"א
מחבר ספר "שלמי יחזקאל" על המועדים

ניתן להשיג: בהגויות הספרים, בבית מדרש גבוה,
ומאת המחבר במס' 732-730-8959

נמ"ד

כל פרשות השבוע
והמועדים במידה אחידה!

הופיע! רב המכר העולמי
שהכניס את נועם השבת
לאלפי משפחות בארץ ובעולם

שבת טיש ב'

ספר שני בסדרה, גדוש בפנינים וסיפורים חדשים שיהפכו את שולחן השבת שלכם לחוויה

◆ סיפורים על הפרשה

◆ פנינים ופרפראות

◆ סיפורים לשולחן השבת

◆ משבחי גדולי ישראל

◆ פניני האור החיים

◆ חידודים ודקדוקים

ומדורים נוספים בשלל נושאים

על שם יצחק / דניאל / רחל

680 עמודי כרומו
צבעוניים גדושים
בתוכן מרתק ומעשיר
לשולחן לכל המשפחה,
בניקוד מלא ובאותיות
מאירות עיניים

מבית היוצר
ש"ס הענקי
הפופולארי
"שבת טיש"

לאור הביקוש הרב
שבת טיש כרך א'
הודפס מחדש

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

לפרטים והזמנות מרוכזות במחיר מיוחד: 02-5806777 ♦ דוא"ל: 5806777@gmail.com

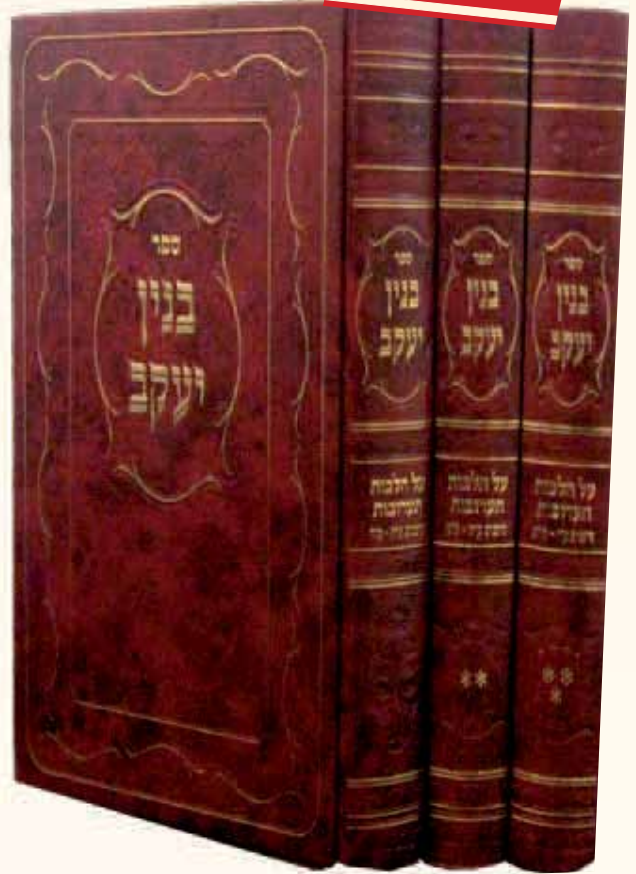

בנין יעקב – הלכות הערובות

הרב יעקב עקיבא הכהן רבינוביץ שליט"א

ג' חלקים

ביאורי פסקי השו"ע לפי הסדר
לבאר מקורם בתלמוד, מברר
שיטות הראשונים ודעות גדולי
הפוסקים הראשונים והאחרונים,
הערות והארות וביאורים נפלאים
על נושאי כלי השולחן, ובפרט
בדברי רבינו בעל הפרמ"ג,
הספר מעוטר בהסכמותיהם
הנלהבות של גדולי ישראל שליט"א
להשיג: 03-6194141
ובחנויות הספרים המובחרות

מספר פשוטו כמשמעו

ספר

פשוטו כמשמעו

עמ"ס

סוטה

הארות והערות
חידושים וביאורים
על דרך הפשט
דף על דף

ובסופו תשובות ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א
והוספות לספרי פשוטו כמשמעו ומילי מעלייתא

בעזה"ש"ת החונן לאדם דעת

מאת

אברהם זאב בלא"א ר' יוסף שליט"א ביבער

ליקוואוד יצ"ו • תשע"ו

פשוטו במשמעו

סוטה

פרק ראשון

דף ב.

ודבר שאלו (סי' א' אות ג' ד"ה וצחשו')
וחדושים וצאורים (סד"ה מתני' ר"א).

א) מתני'. מקנא לה על פי שנים. מנינו ז'
סוגי עדות, (1) עדות לקיום
הדבר כגון בקידושין, (2) עדות לראיה כגון
בדיני ממונות (ע' קידושין סה:). וכתבו
האחרונים דעידי קינוי הרי הם לקיום הדבר
ולא רק לראיה בעלמא. ע' שו"ת בית הלוי
(ח"צ סי' מ"א אות ז') ואחיעזר (ח"א סי' ח' אות
ז') וחי' הגרי"ז וחדושים וצאורים (ד"ה מתני'
ר"א).

ולענין העידי סתירה כתבו דהרי הם רק
לראיה בעלמא. וע' אחיעזר (שם)
שהסביר החילוק למה עידי סתירה הם רק
לראיה הלא שניהם לא נלמדו אלא מדרשת
"צה" (לקמן ע"ז). [שו"מ שהנפנת פענח (הל'
אישות פכ"ד הכ"ה) כתב דגם עידי סתירה הוו
לקיום הדבר].

ג) מתני'. ומשקה על פי עד א' או ע"פ
עצמו. לכאורה קשה למה
אינטריך למיתני על פי עד אחד, דאם ע"פ
עצמו משקה על פי עד א' מיבעיא? תי'
התוס' הרא"ש דתרוייהו צריכי דאי לא תנא
אלא ע"פ עצמו ה"א דוקא איהו מהימן
לשויה אנפשיה חתיכה דאיסורא אכל עד א'
לא, ואי תנא ע"פ עד א' ה"א דוקא עד א'
משום דחזי לאינטרופי בהדיה אחר.

אבל הקשה עליו השטמ"ק מלקמן (ב"ע)
תניא ר' יוסי צר' יהודה אומר משום
ר"א מקנא לה ע"פ עד א' או ע"פ עצמו,
והתם לא שייך תירוצ זה שהרי ע"פ עד א'
נמי הרי הוא המקנא ושויה אנפשיה חתיכה
דאיסורא.

והם פר' מנחת יעקב הקשה על התוס'
הרא"ש מלקמן (שם) דלכאורה
בקינאי לחוד עדיין לא שויה אנפשיה חתיכה
דאיסורא כיון דעדיין צעי סתירה (וגם הרי
עדיין יכול למחול על הקינוי, כדלקמן כה). ותי'

ב) מתני' שם. אם האשה אינה יודעת דיש
שם עדים לא מועיל הקינוי. ע'
שו"ת חוט המשולש (ח"ג סי' ו', דף פג, ד"ה
אמנם מלישנא) ובית הלוי (ח"צ סי' מ"א אות ז')

במשמעו

דף ב.

פשוטו

ב

ז) מתנ"י. נבנסה עמו לבית הסתר וכו'. כתב הרמ"א (אהע"ז סי' קע"ח סעי' ח') בשם התרומת הדשן (סי' רמ"ד) דהיא אסורה אף אם נסתרה באופן דאינו דין יחוד כגון בצעלה צעיר או פתח פתוח לרה"ר.

א) חידוש השו"ת חוט המשולש (סי' ו', דף פג: ד"ה הרי) דזה דוקא אם קינא לה צעלה בפירוש לזה ואמר לה אל תסתרי עם פלוני אפי' באופן דאינו דין יחוד, משא"כ אם קינא לה סתמא אינה נאסרת אלא"כ נסתרה עמו באופן של איסור יחוד. אבל השו"ת אור שמח (ח"צ סי' ל"ח) מילין בזה וסובר דאף היכא דקינא לה סתמא נאסרת ע"י סתירה אף היכא דאינו צדין יחוד. וכן נקט האגרות משה (אהע"ז ח"ד סי' ס"ה אות ט').

ב) יש להסתפק באשה שקינא לה צעלה אם יש לה איסור להסתתר באופן דליכא דין יחוד, או דילמא כיון דליכא דין יחוד אינו אסור רק שמהיה אסורה לצעלה? ההפלאה (קו"א להל' כתובות סי' קט"ו ס"ק י"א) והשו"ת חת"ס (אהע"ז ח"צ סי' ז"ו ד"ה איצרא) וחי' רבינו מאיר שמחה (עמ"ס סוטה עמ' קנ"ג ד"ה ומה שפילג) סברי דליכא איסור רק שמהיה אסורה לצעלה. אבל הבית שמואל (סי' קע"ח ס"ק ז') והאור שמח (ריש הל' סוטה סד"ה הנה) והמנחת שלמה (סי' ז"א אות כ"ז ד"ה ברה) והשבט הלוי (ח"ה סי' ר"ג אות ז') סברי דכיון דקינא לה אסורה להסתתר אף באופן דליכא דין יחוד. והעמק שאלה (פ' נשא שאלתא ק"כ ס"ק ג') תולה שאלה זו בפלוגתא דקמאי. וע' דברי יליצ (אהע"ז סי' קי"ט). [וע' לקמן סי' תמס"ב, תמק"ב].

ה) מתנ"י שם. כתב הרמב"ם (סוטה פ"א ה"ג) קינא לה עם שנים כא' ואמר לה אל תסתרי עם פלוני ופלוני

דשפיר שייך שוייה אנפשיה חתיכה דאיסורא אף על הכשר הצאה לידי איסור, והוכיח כן מדברי השאלמות דר' אחאי (פ' נשא סי' ק"כ), ע"ש.

ד) מתנ"י. ר' יהושע אומר מקנא לה ע"פ שנים ומשקה ע"פ שנים. מקשים העולם דכשהעיד קינוי והעיד סתירה הם שני כיתי עדים למה אין בזה משום דבר ולא חלי דבר (צ"ק ע:; צ"ז נו:; סנהדרין ל:; פו:). כיון דלא נעשית סוטה בקינוי בלי סתירה או בסתירה בלי קינוי? ע' אור שמח (ריש הל' סוטה), אחיעזר (ח"א סי' ח') ומקור ברוך (ח"צ סי' י"ז אות ג').

ה) מתנ"י. אל תדברי עם איש פלוני. האם צריך לפרט השם של האיש או האנשים שהוא מקנא לה עליהם, או יכול לקנאות לה באופן כללי אל תסתרי עם שום אדם שצעולם? כתב המג"ח (שס"ה ט') דלשון המשנה כאן "עם פלוני" לאו דוקא הוא וה"ה דיכול לקנאות לה על כל צאי העולם. אבל המאירי (סוף פרק ז') כתב דלקנאות לה באופן כללי "אינו כלום". [ע"כ הוצא בפשוטו כמשמעו עמ"ס סנהדרין (סי' ז' תנ"ו)]. שו"מ שגם הפרישה (אהע"ז ססי' קע"ח ס"ק ל"ה) נקט כהמאירי דא"א לקנאות באופן כללי על כל אנשים שצעולם, וכן נקט ההפלאה (בקו"א סי' קט"ו ס"ק י"ד). וע' שו"ת צית דוד (סי' כ"ה סד"ה עוד זאת, הוצא בפחתי תשובה אהע"ז סי' קע"ח ס"ק ט"ו).

ו) מתנ"י שם. נסתפקתי אם הצעל קינא לה ואמר לה "אל תתיחד עם איש זה ראובן" ובאמת איש זה הוא שמעון (אחיו שמראה פניו דומה לראובן) האם זה דין קינוי על ראובן או על שמעון?

מספר דברי חיים

חיים

תולדות

דברי

קנ

פרשת תולדות

בפסוק, ומאמר אס כן למה זה אנכי וגו', הרצה נתקשו המפורשים צוה. ונראה לי לפרש לענ"ד, דהנה זאת היה ידוע לאבות הקדושים, שהמה יתקנו העולם ויתוקן חטא אדם הראשון על ידיהם. וכבר ידוע, שפגם האדם היה בג' עבירות, והאבות ז"ל תיקנום, ואברהם אבינו ע"ה תיקן חטא עבודה זרה, ויחמק אבינו תיקן שפיכות דמים, ויעקב תיקן חטא גילוי עריות,

ביאורים

מעץ הדעת ובכך נתקלקלה הבריאה, ע"י ידיהם של האבות. וכבר ידוע, שפגם האדם הראשון היה בג' עבירות, כי כשאכל מעץ הדעת נכללו במעשיו עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, והאבות ז"ל, אברהם יצחק ויעקב, שנשמתו של אדם הראשון נתגלגלה בהם, תיקנום לאותם שלשה פגמים, ואברהם אבינו ע"ה תיקן את חטא עבודה זרה, על ידי ששבר את צלמי תרח אביו והפיל עצמו לכבשן האש, ופרסם את אלקותו יתברך בכל העולם. ויצחק אבינו תיקן את חטא שפיכות דמים, על ידי שנעקד על גבי המזבח ופשט את צווארו לשחיטה. ויעקב אבינו תיקן את חטא גילוי עריות, על ידי שעבד את לבן י"ד שנים כדי להוציא ממנו את רחל

יציין לקושיית המפרשים על דברי רבקה, ויקדים לבאר את פגם חטא אדה"ר, ואת תיקונו ע"י האבות.

כאשר רבקה סבלה צער בהריונה משום שהבנים התרוצצו בקרבה, נאמר בפסוק (בראשית כה, כב) 'ותאמר, אם כן למה זה אנכי וגו'. ופירש רש"י (בראשית שם ד"ה ותאמר), 'אם כה גדול צער העיבור, למה זה אנכי מתאוה ומתפללת על ההריון'. הרבה נתקשו המפורשים בזה, כיצד יתכן שמחמת צער ההריון, רבקה הצדקנית התאוננה על מתנת הבנים שקיבלה מאת ה'. ונראה לי לפרש לעניות דעתי, דהנה זאת היה ידוע לאבות הקדושים, שהמה במעשיהם הטובים יתקנו את העולם להביאו אל תכליתו, ויתוקן חטאו של אדם הראשון שאכל

מקורות ומילואים

להרמ"ע מפאנו (מאמר חקור דין חלק ג, יח) כתב וז"ל: 'בהעקד יצחק על גבי המזבח, נעקד עמו רוחו של אדם הראשון, וכפר בריתו את מות מעוון שפיכות דמים שנכלל בעטיו של נחש', ומקורו בזה"ק (חלק ג פרשת בהר קיא, ב) שהובא בהערה להלן. ה תיקון חטא אדם הראשון ע"י האבות על פי סדר זה שנינו בזה"ק (חלק ג פרשת בהר קיא, ב ברעיא מהימנא) וז"ל: 'ובגין דא חובא דאדם דעבר על (בראשית ב, טז) 'ויצו יהו"ה אלקים, ואוקמוה, אין צו אלא עבודה זרה וכו', [ואברהם תיקנו] ואמליך ליה לקב"ה ושכינתיה על עלמא. במאי, בגין דקדיש שמה יתברך ברכים, ועאל בנורא לאתקדא גרמיה, לקיים ביה (דברים ז, כה) 'פסילי אלהיהם תשרפון באש וכו''. לבתר, אתא יצחק ואתתקף ביה מחובא תנינא, דאתמר ביה (בראשית ב, טז) 'על האדם', דדא שפיכות דמים, ודא גרם נסיונא דיצחק בסכינא וכו'. לבתר אתא יעקב, וארכיב ליה בלבן, ואתעביד עבד לגביה, דהא הוא דכתיב, (בראשית כט, יח) 'אעבדך שבע שנים ברחל', ובהדיא סבה דאחלף לה באחותה, עבד שבע שנים אחרנין, לאפקא תרינ טפין דזרק אדם באתר נוכראה, ודא גילוי עריות'. ובמתוך מדבש פירש: 'ובשביל שיש סוד הגלגול לכן עבר החטא של אדם הראשון, ואברהם אבינו תיקן במה שהמליך את הקב"ה על כל העולם,

א כן הקשה באור החיים (בראשית כה, כב ד"ה ויתרוצצו) וז"ל: 'ופירושו ז"ל [ג] של רש"י אין הדעת מסכמת עליו, שתמאס הצדקת בהריונה לצד הצער. גם במה נחה דעתה באמור לה האלהים ב' גוים וגו', בזה לא יוסר צערה'. ב כן כתב במגלה עמוקות (אופן קמו) וז"ל: 'ידוע שאדם הראשון פגם בג' עבירות שעשה, ע"ז ג"ע ושפיכות דמים, ובזה קלקל בג' עולמים, בריאה יצירה עשיה, דתמן נשמה רוח נפש וכו', ואח"כ נתקן ע"י ג' אבות וכו'', ומקורו בזה"ק (חלק ג פרשת בהר קיא, ב, ברעיא מהימנא) וכן הוא בזה"ק חדש (פרשת יתרו נ, א). שלשת החטאים שנכללו במעשה האדם נתבארו בעשרה מאמרות (להרמ"ע מפאנו, מאמר חקור דין חלק ג פרקים יז יח). עבודה זרה – שאדה"ר וחוה נתנו לכל בעלי החיים לאכול מפרי עץ הדעת, ובאו כולן להשתחוות לאדם ולקבלו לאלוהי, ולא קיבל. אך כיון שאדם גרם לכל בעלי החיים לטעות בו, נחשב לו לע"ז. גילוי עריות – שאדם נחפז להזדקק לאשתו ביום, ובשעת מנחה שהוא זמן דין, ולעין כל, ומחמת זה הנחש נתקנא בו להחטיאו. שפיכות דמים – שגרם מיתה לכל הדורות מחמת אכילתו מעץ הדעת. ג כמבואר בתיקוני זוהר (תיקון כו, עב, א. תיקון סט, קב, א), שאדם הראשון נתגלגל ג' פעמים, בג' האבות. ד כן כתב בעשרה מאמרות

דברי תולדות חיים קנא

והיו יודעים שעל ידי יעקב יהיה התיקון הכולל. ומצואר צמדרש רצה, שסבור אבינו יצחק שתחיית המתים יגיע בימיו, והיינו כי היה סבור שצדק יתוקן העולם על מכונו על ידי זרעו.

והנה ידוע דעיקר תיקון העולם שהאדם יהא מזוכך במלא קומתו להיות דבוק בהשם, וידמה כאילו השם נגד פניו תמיד, כמצואר בשולחן ערוך, דמעלת הצדיקים שוית' ה' לנגדי תמיד.

ביאורים

יבאר שכשהעולם יתוקן בשלימות, יכירו בני ישראל את ה' בראה ברורה, בדרגת 'הנה אלקינו זה'.

והנה ידוע, דעיקר תיקון העולם הוא, שהאדם יהא מזוכך מגשמיות במלא קומתו – במחשבה ובמעשה שהן כל קומת האדם, ובכך יוכל להיות תמיד דבוק בהשם, וידמה כאילו השם עומד נגד פניו תמיד, כמצואר בשולחן ערוך (א"ח א, א) בהגהת הרמ"א, דמעלת הצדיקים היא, שמקיימים את הכתוב (תהלים טז, ח), 'שויתי ה' לנגדי תמיד'. אמנם הצדיקים אינם משיגים במוחש שה' עומד

ולאה, ולהביא אל הקדושה, וחיו אברהם ויצחק וידועים, שעל ידי יעקב יהיה התיקון הכולל של חטא אדם הראשון, כי יעקב ישלים את תיקון הפגם השלישי, ובכך יתוקנו כל ג' חלקי החטא. ומצואר במדרש רבה, שסבור היה אבינו יצחק שתחיית המתים יגיע בימיו, והיינו, כי היה יצחק אבינו סבור שכבר יתוקן העולם על מכונו בחייו, על ידי זרעו – יעקב אבינו, כי יסיים וישלים את תיקון חטא אדם הראשון, ויגיע העולם לשלימותו ויגיע עת תחיית המתים.

מקורות ומילואים

אלא על יעקב. שכן שנינו במדרש רבה (בראשית פד, יא) וז"ל: 'ר' לוי בשם ר' חמא בר חנינא, כך היה יעקב אבינו סבור שתחיית המתים מגעת בימיו, שנאמר (בראשית לו, י) 'הבא נבוא אני ואמך ואחיק'. הבא נבוא אני ואמך, שמה אני ואמך, והלא אמך כבר מתה, ואת אומר 'אני ואמך ואחיק'. ולא היה יעקב אבינו יודע שהדברים מגיעים לבלהה שפחת רחל שגדלתו כאמר'. לפיכך בפירוש תוצאות חיים הגיה בדברי רבינו על פי המדרש, שסבור 'אבינו יעקב'. אולם רבינו חזר וכתב דברים אלו בהמשך הפרשה (מאמר וד"ה בפסוק ראה ריח) ובפרשת בלק (מאמר במדרש ילמדנו ד"ה ועל פי זה), ומדבריו מבואר שאכן נתכוון ליצחק ולא ליעקב. גם מסיום דבריו כאן, שכתב שכבר יתוקן העולם על מכונו על ידי זרעו משמע שכוונתו ליצחק, שהיה סבור שיעקב בנו יתקן את העולם על מכונו. לפיכך צריך לפרש, שאמנם יעקב אבינו סבר שתחיית המתים מגעת בימיו, ומתוך חלומו של יוסף סבר כן, כמצואר במדרש. אולם באותה שעה עדיין היה יצחק אבינו חי, ויתכן שגם יצחק אבינו היה סבור כן. ויתכן שכוונת רבינו לנאמר בפרקי דרבי אליעזר (פרק לא) וז"ל: 'ר' יהודה אומר, כיון שהגיע החרב על צוארו פרחו ויצאה נשמתו של יצחק, כיון שהשמיע קולו מבין שני הכרובים, אמר לו אל תשלח ירך אל הנער, חזרה הנפש לגופו, והתירו ועמד על רגליו, וידע יצחק תחיית המתים מן התורה, שכל המתים עתידים להחיות, באותה השעה פתח ואמר ברוך אתה ה' מחיה המתים'. אלא שבפרקי דרבי אליעזר לא נאמר שיצחק היה סבור שתחיית המתים תתקיים בימיו. ט שכן כתב הרמ"א (א"ח א, א) וז"ל: 'שויתי ה' לנגדי תמיד, הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים, אשר הולכים לפני האלקים'.

ונכנס באש באור כשרים להיות נשרף גופו. אח"כ בא יצחק ונתגלגלה בו נשמת אדם הראשון, ונתחזק ונתקן בו מחטא השני, וזה גרם את הנסיון של יצחק בעקידה. ואחר כך בא יעקב ונתגלגלה בו נשמת אדם הראשון ונתקן בו אדם מעון גילוי עריות, הרכיב ושייתף הקב"ה את יעקב עם לבן, ונעשה עבד אצלו, ובאותה הסיבה שלבן החליף את רחל באחותה, עבד יעקב שבע שנים אחרות להוציא מהקליפות שתי טפות של שתי נשמות רחל ולאה שזרק אדם במקום זר, וזה היה העון של גילוי עריות. סדר עבודת האבות באופן זה הובא גם בספר הליקוטים להאר"י ז"ל (פרשת ויחי ד"ה ויכל יעקב) ובמגלה עמוקות (אופן קמו). אמנם המהר"ל (נצח ישראל פרק ד) מנה את עבודת האבות בסדר אחר. שאברהם אבינו תיקן את חטא גילוי עריות, יצחק אבינו תיקן את חטא עבודה זרה, ויעקב אבינו תיקן את חטא שפיכות דמים. ובעשרה מאמרות (להרמ"ע מפאנו, מאמר חקור דין חלק ג, יח) כתב וז"ל: 'ועון גילוי עריות כבר זכרנו שנעשה לו [לאדם הראשון] פועל דמיוני בחפזתו של אדם להזקק לאשתו, ומשם נמשכה לו תקלה אחרת ק"ל שנה וכו'. ונתקן אותו עון בשופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון, אשר הפקד אתו היא נשמתו, אשר הגלתה עמו לחרן בצאתו לחזר על אבדתו, והותרה לו שם שתי אחיות בקדושה ובהזדמנות ומתוך רב, שהוא היפך החפזון, ע"ש. והוא שרמזו חז"ל (בבא מציעא פד, א) בדבריהם: 'שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה'. שכן נתבאר בזוה"ק (חלק א פרשת בראשית לה, ב), שהכוונה היא שיעקב אבינו תיקן את בחינת אדם הראשון. ח רבינו ציין לדברי מדרש רבה שיצחק אבינו היה סבור כן. אמנם במדרש שלפנינו לא מצינו כן על יצחק,

חיים

תולדות

דברי

קנב

ולעמיד לנו מקוים שיקויים בנו שנראה באספקלריא המאירה, דנעולם הזה, גם מי שהוא צדיק גמור לא זכה להיות רואה באספקלריא המאירה. שכל זמן שלא נתקן העולם בכללו, גם אפילו צדיקים נאמר אין אדם שיעשה טוב ולא יחטא, כי כללות העולם גורמים שלא יוכל לצוא לידי תיקון גמור, ולזה אין אדם זוכה לאספקלריא המאירה, להיות שויתי ה' לנגדי תמיד צנחנית ראה כמשה. וכאשר יתוקן העולם בכללו, יהיה התגלות ה' לכל אחד ואחד,

ביאורים

נאמר עליהם אין אדם שיעשה טוב ולא יחטא", ובאמת אין זה חסרון מצד הצדיקים עצמם, אלא כי כללות העולם – כלל בני האדם שבעולם, גורמים במעשיהם הרעים שלא יוכל הצדיק לבוא לידי תיקון גמור. ולזה, אף שהצדיקים מקיימים 'שויתי ה' לנגדי תמיד' כמבואר בשו"ע, אין זה אלא בבחינת ידיעה, אך אין אדם זוכה בזמן הזה לאספקלריא המאירה, להיות בדרגת 'שויתי ה' לנגדי תמיד' בבחינת ראייה, כמשה רבינו ע"ה, שהשי"ת נגלה אליו גם בעולם הזה בדרגת אספקלריא המאירה". אמנם וכאשר יתוקן העולם בכללו ויגיע אל תיקונו השלם, יהיה התגלות ה' לכל אחד ואחד מישראל,

לנגדם, ורק מדמים כן בדעתם, ולעמיד אנו מקוים לה', שנזכה להיות בין הצדיקים, שיקויים בנו הבטחת הנביא, (ישעיה ל, ב) 'ולא יכנף עוד מוריד, והיו עיניך ראות את מוריד', שנראה את כבוד ה' באספקלריא המאירה". אולם דרגה זו תהיה רק לעתיד לבוא, משום דבעולם הזה, גם מי שהוא צדיק גמור וזיכך את החומר בכל קומתו, לא זכה להיות רואה את כבוד ה' באספקלריא המאירה, שכן גם הנביאים כולם לא נסתכלו באספקלריא המאירה, מלבד משה רבינו ע"ה". וטעם הדבר הוא, שכל זמן שלא נתקן העולם בכללו, גם אפילו בצדיקים שזיככו את עצמם ותיקנו את מעשיהם,

מקורות ומילואים

שם ד"ה נסתכלו וז"ל: 'נסתכלו באספקלריא שאין מאירה – וכסבורים לראות ולא ראו, ומשה נסתכל באספקלריא המאירה וידע שלא ראה בפניו'. כוונת דבריו, שבאמת האדם אינו יכול להשיג ולראות את ה' כלל, והאספקלריא המאירה שמשא רבינו ראה בה היינו, שמראה הנבואה היה ברור לו, וראה שהוא אינו רואה כלום. אולם שאר הנביאים לא היה ברור להם מראה הנבואה, ולכן היו סבורים שראו, אך באמת לא ראו. ובגמ' (סוכה מה, ב) שנינו: 'ודמסתכלי באספקלריא המאירה מי זוטרי כולי האי, והא אמר אביי, לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום, שנאמר (ישעיה ל, יח) 'אשרי כל חוכי לו', ל"ו בגימטריא תלתין ושיתא הוו. לא קשיא, הא דעיילי בבר, הא דעיילי בלא בר'. והקשה המהרש"א (חידושי אגדות סוכה שם ד"ה הא דמסתכלי), שמדברי הגמ' משמע של"ו הצדיקים רואים באספקלריא המאירה, ובגמ' (יבמות מט, ב) שנינו שרק משה רבינו ראה באספקלריא המאירה. אך בעיון יעקב (סוכה שם ד"ה הא) כתב, שהצדיקים רואים באספקלריא המאירה רק בשעת מיתתם, כי לא יוכלו להשאר בחיים לאחר הסתכלותם בה. אך משה רבינו ראה באספקלריא המאירה בחייו, ולא בא מחמת זה לידי מיתה. יג רבינו נקט את לשון הכתוב (קהל ז, כ): 'כי אדם אין צדיק בארץ, אשר יעשה טוב ולא יחטא'. ורש"י (שם ד"ה כי) פירש, שכיון שאפילו אדם צדיק עלול לחטוא, על האדם לפשפש תמיד במעשיו. יד כמבואר בדברי הגמ' (יבמות מט, ב): כדנתיא, כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה.

י ובפי שפירש רש"י (ישעיה שם) וז"ל: 'ולא יכנף – לא יתכסה ממך בכנף בגדיו, כלומר לא יסתיר ממך פניו. מוריד – הקב"ה המלמדך להועיל'. יא ביאור לשון 'אספקלריא המאירה' כתב הרמב"ם בפירושו למשנה (כלים ל, ב) וז"ל: 'אספקלריא, הוא המכסה אשר יעשה לראות מאחוריו, והוא אצלי מלה מורכבת, ספק ראייה. וזה שיראה אחורי המכסה, שהוא מזכוכית או מן בלא"ר או מן דבר ספיר, לא יראה במקומו האמתי, כמו שהתבאר בחכמת המבטים, וכן לא יראה על שיעורו האמתי. ויקראו החכמים המכסה הבהיר מאד, אשר לא יסתיר דבר מאחוריו, אספקלריא המאירה. ואמר על צד המשל, בהשגת משה רבינו ע"ה לאלהות, שהוא השיג הבורא יתברך על תכלית מה שאפשר האדם מאשר הוא בחמר ההשגה ששיגהו, כמו שאמר יתברך מזה 'כי לא יראני האדם וחי', לפי מה שהתבאר בפרקי אבות, אמרו, כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה, ומשה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה'. יב שכן בגמ' (יבמות מט, ב) שנינו: 'מנשה הרג את ישעיה. אמר רבא, מידן דייניה וקטליה. אמר ליה, משה רבך אמר, (שמות לג, כ) 'כי לא יראני האדם וחי', ואת אמרת, (ישעיה ו, א) 'ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא' וכו'. [ובגמ' שם נתבאר שישעיה לא רצה להשיב למנשה, כי ידע שלא יקבל דבריו ויהרגנו, ויעשה הורג נפש במזיד. אך הקשו בגמ' מכל מקום קשו קראי אהדרו. [ותרצו בגמ'] ואראה את ה', כדנתיא, כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה. משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה'. ופירש רש"י (יבמות

מספר קנין רש"י

מנחת יעקב

פרק ל"ג

קמו

פסוק ז'

עט) נגש יוסף ורחל. מי ניגש קודם, האימהות או ילדיהן? מי עמד ראשון, יוסף או רחל?

פ) מדוע התנהג כך יוסף (שאלה ע"ט)? איזה שכר קיבל על כך?

פסוק ח'

פא) מי לך כל המחנה. על פי פשוטו, על מי מדבר עשו? ומהי שאלתו?
 פב) על פי המדרש, על איזה מחנה מדבר עשו? הסבר בפרוטרוט מה שאירע שם!

פסוק ט'

פג) יהי לך אשר לך. איזו הודאה נכללת במשפט זה, מלבד הסירוב לקבל המנחה?

פסוק י'

פד) אל נא. מה לא רוצה יעקב?
 פה) אם נא מצאתי חן בעיניך וגו'. מדוע מפציר יעקב בעשו לקבל את מתנתו? (2 תשובות)
 פו) מדוע טרח יעקב להזכיר לעשו שראה את שרו?
 פז) ותרצני. הסבר!
 פח) מה פירוש המילה 'רצון' בתורה? הבא כמה דוגמאות!

פסוק י"א

פט) ברכתני. על איזו ברכה מדבר יעקב? מתי היא ניתנת, ומה מטרתה?
 צ) מה המובן של לשון 'ברכה', הניזכר במקרא, בזמן ששניים נפגשים? הביאו שלוש דוגמאות!
 צא) אשר הבאת לך. מה כוונת יעקב באומרו 'אשר הבאת לך'?
 צב) חנני. הסבר בפירוט מדוע יש דגש באות נו"ן הראשונה?
 צג) יש לי כל. מה פירוש 'יש לי כל'?
 צד) איך התבטא עשו על מה שיש לו? מה רואים מזה על המידות של יעקב ועשו?

קמז

פרק ל"ג

פרשת וישלח

פסוק י"ב

צה) נסעה. איזו אות אינה מהשורש? איזה אות היא כן מהשורש? הבא שתי דוגמאות! הסבר את דברי עשו!
צו) ואלכה לנגדך. למה התכוון עשו כשהציע ליעקב ללכת 'לנגדו'?

פסוק י"ג

צז) עלות עלי. איך דחה יעקב את הצעת עשו?
צח) עלות. הסבר! הבא שלוש דוגמאות לזה!
צט) ודפקום יום אחד. הסבר! איך מתפרשת הו"ו של 'ודפקום'?
ק) ודפקום. היכן ישנה מילה דומה?

פסוק י"ד

קא) יעבר נא אדני. מה אומר יעקב לעשו?
קב) אתנהלה. איזו אות יתירה? הבא שתי דוגמאות!
קג) לאטי. מהו שורש המילה? מה פירושה? הבא דוגמאות!
קד) לרגל המלאכה. על איזה 'רגל' מדבר?
קה) ולרגל הילדים. על איזה 'רגל' מדבר?
קו) עד אשר אבא אל אדני שעירה. האם יעקב אכן התכוון לבוא לשעיר?
קז) להיכן חשב יעקב ללכת?
קה) מדוע הטעה את עשו?
קט) האם זה שקר? מדוע? איזה פסוק מנבא זאת?

פסוק ט"ו

קי) ויאמר למה זה. האם לא רצה יעקב למצוא חן בעיני עשו? איך מתפרש הפסוק? מה הביאור של 'למה זה'?
קיא) אמצא חן בעיני אדני. באיזה דבר ביקש יעקב למצוא חן בעיני עשו?

פסוק ט"ז

קיב) וישב ביום ההוא עשו לדרכו. מי לא שב עם עשו? הסבר! איזה שכר קיבלו על כך?

מספר על הפרק

בעזרת הש"ת

על הפרק

מאמרים ובירורים
בענינים אקטואליים הנוגעים למעשה
שעלו על הפרק בתקופה האחרונה
ונתבררו ונתלבנו ע"י גדולי דורנו
מרנן ורבנן ויושבי על מדן
במשא ומתן של הלכה

פורסמו לראשונה
בקובצי 'אור ישראל'
גליונות א-ע

כרך א

יוצא לאור ע"י
מכון אור ישראל
מאנסי ניו יארק • תשע"ה לפ"ק

תוכן עניינים

השימוש ב'קראקפאט' בשבת

ה	הרב יצחק מרדכי הכהן רובין	בדין שהיה והטמנה בכלי "קראקפאט"
ו	רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל	תשובה על הנ"ל
ז	הרב שמואל הלוי ואזנר	בענין הנ"ל
ח	רבי יעקב יצחק ניימאן זצ"ל	בענין הנ"ל
ט	הרב יחזקאל רוטה	בענין הנ"ל
י	הרב בן ציון יעקב הלוי ואזנר	בענין הנ"ל

האם מותר לצאת בשבת בכיסוי פלסטיק החדש על השטריימל

כא	רבי יעקב יצחק ניימאן זצ"ל	בענין כיסוי פלסטיק החדש על השטריימל בשבת
כב	הרב יחזקאל רוטה	בענין היתר לצאת בשבת במכסה פלסטיק על שטריימל המכסה ג"כ את האזנים והצואר וחלק מהפנים וקושרין אותו בחוטין
כה	הרב מנחם זכרי' זילבער	בכיסוי של פלסטיק שהמציאו לאחרונה לכסות בו השטריימל דאסור לצאת בו בשבת
לא	הרב מנחם מאיר ווייסמאנדל	לברר דמותר לצאת בשבת בפלסטיק שנתחדש לאחרונה על השטריימל
לו	הרב מנחם זכרי' זילבער	עוד בענין האיסור לצאת עם כיסוי פלסטיק על השטריימל
מא	הרב יצחק שטיין	בענין יציאה בשבת עם מכסה הפלסטיק החדש לכובעים ושטריימלאך
נא	הרב זלמן לייב הורביץ	בענין הפלסטיק על השטריימל

כשרות כלי פלסטיק ו'סטייריפום'

נה	רבי אברהם בלומנקרנץ זצ"ל	בענין כשרות תוצרות מפלסטיק - כמכשירי אוכל, כלי אריזה, ו"סטייריפאום"
----	--------------------------	---

יב _____ על הפרק

נו	הרב יהודה ירחמיאל הלוי גרובער	אי מותר להשתמש בכלי פלסטיק וכלי "סטיירעפאום"
נח	הרב חיים אבערלאנדער	בענין הנ"ל
סד	הרב גבריאל ציננער	בענין הנ"ל

תולעים הנמצאים בבשר בדגים

עז	רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל	בענין לסמוך על דעת חכמי הטבע - ובענין התולעים הנמצאים בדגים
עח	רבי מנשה קליין זצ"ל	בירור להיתר בענין התולעים שנמצאים בבשר הדגים
פט	הרב יחזקאל רוטה	בירור להיתר בענין הנ"ל
צג	הרב בן ציון יעקב הלוי ואזנר	ביאור להיתר בענין הנ"ל
קג	הרב משה ויא	תולעי דגים
קט	הרב מנחם פישער	בירור להיתר בענין הנ"ל
קיד	הרב אהרן טייטלבוים	בירור להיתר בענין הנ"ל
קכ	הרב שלמה הכהן גראס	בירור להיתר בענין הנ"ל
קכה	הרב חיים אבערלאנדער	בירור להיתר בענין הנ"ל
קלא	הרב ישראל דוד הארפענעס	בירור להיתר בענין הנ"ל
קמ	הרב יחיאל שטיינמעטץ	בירור להיתר בענין הנ"ל
קמה	הרב משולם נתן שפיגעל	בירור לאיסור בענין הנ"ל
קנד	הרב שמואל שמעלקא פריעדמאן	בנידון בתולעים שנמצאו בדגים
קסא	הרב שמואל שמעלקא פריעדמאן	
קסד	הרב שמואל שמעלקא פריעדמאן	

תולעת 'אניסאקיס' בתוך בשר הדגים

קעא	הרב משה אליעזר בלום	בדין תולעת 'אניסאקיס' בתוך בשר הדגים
קעט	הרב שלמה משה עמאר	בענין הנ"ל
קפו	הרב שניאור ז. רווח	בענין הנ"ל
קצד	הרב שניאור ז. רווח	עוד בענין הנ"ל

תוכן ענינים יג

מו"מ הלכתי בענין הנ"ל	הרב יוסף מרדכי זילבר	רא
	הרב שניאור ז. רווח	רה
	הרב יוסף מרדכי זילבר	רח
	הרב שניאור ז. רווח	ריא
בענין הנ"ל	הרב אשר אנשיל עקשטיין	ריב
בענין הנ"ל	הרב משה מרדכי קארפ	רטו
שאלות ובידורים בענין הנ"ל	הרב שניאור ז. רווח	רטז
עוד בענין תולעים בבשר דגים	הרב משה ויא	ריח
בענין הנ"ל	הרב משה אליעזר בלום	רכ
בענין הנ"ל	הרב משה מרדכי קארפ	רכג
בענין הנ"ל	הרב משה שאול קליין	רכד
בענין הנ"ל	הרב שניאור ז. רווח	רכה
בענין תולעי אניסאקיס המצויים בדגים	הרב משה מרדכי קארפ	רכט
תולעים בתוך בשר הדגים אשר יש מהן גם במיעיהן ובמימיהן	הרב משה רוטה	רלו
שריותא ד"תולעים הנמצאים בדגים" בתוך הבשר או בין העור והבשר	הרב פסח אליהו פאלק	רמה
בענין חשש תולעת האניסאקיס בדגי הרינג ובקלה	הרב משה מרדכי קארפ	רנא
בדין תולעי אניסאקיס בבשר הדגים	הרב אפרים הוכפלד	רנג
עוד בענין הנ"ל	הרב זלמן לייב הורוויץ	רסב
אודות התולעים הנמצאים בדגים	הרב משה חיים אפרים פדווא	רסה
סיכום בענין חשש תולעים בדגים	הרב משה שאול קליין	רסח
בענין חיוב בדיקת ההערינג	הרב אבא שולמאן	רעא
בענין הנ"ל	הרב משה מרדכי קארפ	רעב
עוד בענין תולעת אניסאקיס הנמצא בדגים	הרב צבי פריד	רפב
בענין הנ"ל	הרב לוי בוים	רצ
עוד בענין הנ"ל	הרב אפרים פישל סיגעל	רצט
בדין כל היוצא מן הטמא טמא בנוגע "אניסאקיס"	הרב שמואל רוזנטל	שה
בענין תולעת אניסאקי"ס בדגים	הרב נ.צ.	שח
דעת בעל אגרות משה בענין הנ"ל	הרב צ.פ.	שט
בענין בדיקת דגים	הרב אלחנן האלפרין	שיג

יד _____ על הפרק

בענין הנ"ל הרב יושע עסטרייכער שיג

דגים מקולפים - 'פילעה'

שטו	הרב משה אליעזר בלום	דיני השתמשות בדגים קלופין - פילעה (FILLET)
שכז	הרב משה אליעזר בלום	דיני השתמשות בדגים קלופים - פילעה"ה (ב)
שלד	הרב משה אליעזר בלום	בענין לסמוך על "בתי מושב הקשקשים" בנוגע לבדיקת כשרות הדגים
שלו	הרב שלמה זלמן דוידוביץ	בענין מצוה לבדוק בסימני בהמה וחיה ועוף ודגים
שלז	הרב משה אליעזר בלום	תשובה על הנ"ל
שלח	הרב חיים גאלדבערג הרב ישכר ברודי	כשרות דג סלמון הבא בלי עור
שמג	הרב יהונתן בנימין ווייס	בענין הנ"ל

אור אלקטרוני הנדלק כשיש לפניו תנועה בשבת

שסה		בנדון מאור עלעקטרי הנדלק כשיש תנועה לפניו (Motion detector)
שסו	הרב שמואל הלוי וואזנער	בענין לעבור בשבת ליד מאור עלעקטריק שנדלק כשעוברים על ידו (detector motion)
שסז	רבי אברהם דוד הורוויץ זצ"ל	בענין הנ"ל
שסט	הרב יוחנן סג"ל וואזנער	בענין הנ"ל
שעא	הרב אליעזר פולק	בענין הנ"ל
שעג	הרב אהרן יצחק ארץ	תגובה בענין מאור חשמלי הנדלק כשיש לפניו תנועה
שעה	הרב אליעזר פולק	תשובה לתגובה הנ"ל
שעח	הרב צבי אורטנר	אור אלקטרוני הנדלק באופן אוטומטי

מספר חזק ואמץ

אמונה

אמונה - "היפלא מה' דבר!"

מצינו בתורה, שכשבישר המלאך לאברהם ושרה שיזכו לבן אחרי כל כך הרבה שנים - דבר שנחשב כנס גדול, נאמר: "ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך... ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן... למה זה צחקת שרה לאמר האף אמנם אילד ואני זקנתי - היפלא מה' דבר" וגו' (בראשית יח, יד). הרי שלידת יצחק אבינו, היה באופן שעל פי דרך הטבע לא היה נראה כלל שיש לזה סיכוי עד כדי שהיה לצחוק בעיני שרה כשאמר המלאך שתלד בן.

והנראה לומר שבאמת כך היא דרכו של הקב"ה בהנהגת העולם, שמביא את הישועה אחרי שבדרך הטבע נראה כאילו אפסה כל תקוה.

וכמו שמוצאים אנו פעמים רבות בקורות עם ישראל במשך הדורות, שהקב"ה שלח להם ישועה והצילם דוקא אחרי שהיה נראה כאילו אבדה כבר כל תקוה ח"ו, ושאם יבוא מישהו ויבשר להם שיזכו להיוושע מצרה זו יהיה לצחוק בעיניהם - בדומה למצב שהיה אצל אברהם ושרה שהיה להם צער גדול על שלא היו להם בנים, והיה נראה כאילו אבדה כל תקוה לישועתם, ושלא יראו בחייהם פרי מכל תפלותיהם שהתפללו במשך כל השנים, ובכל זאת "היפלא מה' דבר" - עשה להם ה' נס גדול ושינה לצרכם את מערכות הטבע שחזרה שרה לימי נעוריה וילדה.

ויש להמתיק ולבאר את הענין על פי דברי הרד"ק בפירושו על נבואת ישעיהו שהתנבא על הישועה הגדולה של ביאת המשיח שיוציאנו מהגלות הארוכה והעמוקה, ואמר בדבר ה' (סא, יא): "כי כארץ תוציא צמחה וכגנה ירועה תצמיח בן ה' א-לוהים יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים", ופירושו שכמו שהארץ מוציאה צמחים ואילנות מן הזרע הניטע בה, וכגן המצמיח את מה שזורעים בתוכו - כן יצמיח ה' צדקה ותהלה לישראל

ב | פרק א - אמונה ❖

נגד כל הגוים, ויש להבין מהי הכוונה בדימוי של הגאולה העתידה לצמח הנוצר מזרע הנזרע באדמה?

ופירש הרד"ק על זה: "ועוד המשיל ישועת ישראל לארץ שתוציא צמחה, כי היה הגרגיר בארץ נפסד ונשחת, ואח"כ יצמח ויתחדש וישוב למה שהיה ויותר טוב ויפה בחדושו, כי ברוב - החדש טוב מן הישן, ועוד, כי מגרגיר אחד יצאו כמה גרגירים - כן ישראל היו ימים רבים בגלות נשחתים ונפסדים וכמעט אבדה תקותם, ויצמחו בהגיע עת הגאולה ויפרו וירבו ויוסיפו על מה שהיו במספר ובכבוד ובגדולה יותר ממה שהיו כפלי כפליים" עכ"ל.

ונראה שהטעם שהנהגה העליונה מנהגת את העולם במהלך זה: משום שהגילוי הגדול ביותר של גדלותו יתברך, וקידוש שם שמים הגדול ביותר הוא - כשהישועה באה דוקא באופן זה של "מצמיח ישועה". וכמו במשל הצמח - אם יִרְאֶה הזורע זרע קטן לאנשים שאינם יודעים המציאות איך גדילים הצמחים והאילנות, ויאמר להם שמזה יצמח ערוגה או אילן גדול, יהיה לצחוק בעיניהם. שהדבר אינו מובן בשכל איך מזרע קטן כל כך יגדלו פירות ואילן כה גדולים, ועוד, שהרי אחרי שיטמון הזרע בתוך האדמה הרי הוא מתחיל להירקב ונהיה מאוס מאד ואם כן איך יתכן שיצא ממנו פרי משובח וטוב? ויהיה ללעג בעיני אותם האנשים, שהרי רואים הם בחוש שאבדה כל תקוה ממעשהו ואין מה לצפות שמשו יצמח מגרגיר עפר כזה. ואף על פי כן מנפלאות הבורא הוא שדוקא מזה צומח אילן גדול עם ענפים ופירות רבים.

וכמו כן בדומה לזה הוא גם בדרכי ההנהגה - דרך ה' להביא את הישועה לישראל מצרתם ולהוציאם מן הגלות באופן זה - דוקא כשישראל נתונים ללעג ולקלס בעיני כל הגוים והם נמצאים במצב הכי שפל ששייך ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, והרשעים שולטים על הצדיקים, ורוב העולם רודפים אחרי תאות גופם עד שאפשר לומר שהעולם כמעט כולו גשמי - ואף אחד איננו יכול להאמין שמרקבון זה יצמח עולם חדש הנחשב כההיפך הגמור לו - שיהיה המקום הכי טוב לגוף ולנפש, מעת בריאת העולם, לישראל ולכל העולם, שרק הצדיקים

❖ חזק ויאמץ לבך | ג

ישלטו בו ויחשבו כאנשי מעלה, ושכל עיקר התשוקה בעולם זה תהיה לדעת את ה' ולקיים את מצותיו, כי יהיה העולם כמעט כולו רוחני.

והיסוד הנ"ל שדרך הנהגתו יתברך היא להצמיח לישראל את הישועה דוקא מהמצב השפל והמיואש ביותר - כבר נרמז ונכלל במה שאמר השי"ת לאברהם **"הִפְלֵא מֵה' דָּבָר"**.

וכמו שביאר **החפץ חיים** (עה"ת פרשת וירא עמוד נו) וז"ל:

"כמו שרה מלפנים, כן אנחנו תמהים ומתפללים, אחרי שנות נדודינו כי ארכו קרוב לאלפים שנה, היתכן שילד שוב עמנו וישוב לתחית עולמים כמקדם?

- אבל התורה משיבה: **"הִפְלֵא מֵה' דָּבָר"** - "דבר זה" לא נאמר אלא "דבר", וכן הנביא אומר בשם ה' (ירמיה לב, כז) **"הִמְמֵנִי יִפְלֵא כָּל דָּבָר"**, ללמדנו בא ששום דבר לא יפלא ממפליא לעשות, ובמאמרו בורא ומחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, וגם אנחנו נגאל מהר וישיב שופטינו כבראשונה ויחדש נעורינו וישיבנו לארצינו" עכ"ל.

וכן מפרש **הרד"ק בשם אביו ז"ל** את הפסוקים בישעיה (נא, א-ג) **"שִׁמְעוּ אֵלַי רְדֹפֵי צֶדֶק מְבַקְשֵׁי ה', הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֲצִבְתָּם [ומי הוא הצור? הוא אברהם אביכם. רש"י] וְאֶל מְקַבְּת בּוֹר נִקְרָתָם [ומי היא המקבת? היא שרה. רש"י]. הַבִּיטוּ אֶל אֲבֹתָם אֲבִיכֶם וְאֶל שָׂרָה תְּחוֹלְלֶכֶם כִּי אֶחָד קָרָאתִיו וְאֲבָרְכֶהוּ וְאֲרִבֶּהוּ כִּי נָחַם ה' צִיּוֹן נָחַם כָּל חֲרִבְתֶּיהָ וַיִּשֶׁם מִדְּבָרָה בְּעֵדן וְעֲרִבְתָּה בֶּגֶן ה'",**

וכתב **הרד"ק**: "ומה שסמך לענין זה נחמת ציון, פי' אאז"ל בעבור כי בזמן שנואשו שניהם מהיות להם בן לעת זקנתם, אז פקדתי ונתתי להם בן - כן ישראל, אחר שיארך גלותם מאד עד שיהיו נואשים מן הגאולה, אז יפקדם הקל ויוציאם מן הגלות".

ואמנם בודאי יש גם טעם נוסף לכך שהישועה לא באה תמיד מיד כשהאדם נצרך לה, אלא רק אחרי שהאדם כבר נמצא בתוך מצב של צרה, כיון שהקב"ה חפץ שאדם זה יתפלל הרבה על זה הדבר, ועל ידי

מספר לב השבת

מפתח ותוכן הסימנים בעניני שבת

סימן א. דין גחלים עוממות (שולחן ערוך סימן רנג) 25

מקשה לפשר שינויי הלשונות בגדר גחלים עוממות * מבאר את טעם החילוק בין
דין גריפה לדין קטימה * מבאר את ההבדל בין עוממות בשעת שהי' לעוממות
בשעת חזרה * על פי זה מבאר את דיוק 'לשונו הזהב' של אדה"ז

סימן ב. צורת התנור שבימיהם (שולחן ערוך סימן רנג) 31

מסתפק בצורת התנור שבימיהם * מביא מרש"י שהם מקום שפיתת ב' קדירות *
מבאר שכן משמע מלשון ומהלך דברי אדה"ז

סימן ג. שיעור בישול כמאכל בן דרוסאי (שולחן ערוך סימן רנג) 35

מביא את ביאורי הרא"ש והאור זרוע בטעם ההיתר להשהות קדירה המבושלת
כמאכל בן דרוסאי * מקשה על הרא"ש ממשמעות לשון חז"ל, ואיך יתכן שרש"י
והרמב"ם יחלקו במציאות שאפשר לבררה * מבאר שגם לרא"ש טעם ההיתר הוא
מחמת מצב התבשיל בהווה * מביא את מחלוקת המנחת חינוך והתפארת ישראל
בענין הכהנים הבבליים, ומבאר שיסוד מחלוקתם הוא החילוק בין הרא"ש להאור
זרוע * ממתיק לפי זה מדוע הביא אדה"ז את ב' הביאורים, ושלפי הרא"ש יומתק
לשון חז"ל "כמאכל בן דרוסאי" * מבאר את ההקבלה שבין ב' טעמי הדיעה
המקילה לב' המקרים של הדיעה המחמירה

סימן ד. חתיית גחלים בשבת (שולחן ערוך סימן רנג) 44

מביא את דברי אדה"ז שהגחלים העליונות מתבערות והתחתונות נכבות * מבאר
כיצד מתאימים דברי ראב"ה עם הגמרא דכריתות, על פי ביאור רש"י * מבאר
את דברי רש"י בעירובין * מבאר על פי כל זה את דברי אדה"ז

סימן ה. שיעור מאכל בן דרוסאי (שולחן ערוך סימן רנג) 50

מדויק מלשון אדה"ז, ששיעור מאכל בן דרוסאי "שליש בישול" או "חצי בישול"
הוא לפי מצב התבשיל כמה הוא "ראוי", ולא לפי "זמן" הבישול

סימן ו. פינוי מקדירה לקדירה בדבר גוש (שולחן ערוך סימן רנג) 52

מבאר בטעם ביטול השהי' שהוא מצד גדר כלי שני * מציע שעל פי זה יש
לכאורה נפקא מינה בין תבשיל רך לדבר גוש לשיטת אדה"ז * דוחה את הביאור
והנפקא מינה על פי דברי הפרי מגדים

סימן ז. תנאיי החזרת קדירה לכירה בשבת (שולחן ערוך סימן רנג) 56

מביא את דברי אדה"ז בביאור תנאיי החזרת קדירה לכירה בשבת * מדויק מדוע
חוזר ומדגיש את התנאי שהי' בדעתו להחזירה * מבאר את משמעות הלבוש
שתנאי זה הוא העיקר ושאר התנאים מוכיחים עליו * על פי זה מבאר את דיוק
אדה"ז בסדר התנאים ובשינוי הלשון ביניהם

סימן א

דין גחלים עוממות

(שולחן ערוך סימן רנג)

מקשה לפשר שינויי הלשונות בגדר גחלים עוממות * מבאר את טעם החילוק בין דין גריפה לדין קטימה * מבאר את ההבדל בין עוממות בשעת שהיי' לעוממות בשעת חזרה * על פי זה מבאר את דיוק 'לשונו הזהב' של אדה"ז

דין גחלים עוממות בשהיי' מערב שבת ובהחזרה לתנור בשבת

א. כותב אדה"ז בריש הלכות שהיית קדירות על כירה בערב שבת¹:

"כירה שהיא עשוי' כעין קדירה גדולה . . אסור ליתן עלי' תבשיל מבעוד יום להשהותו עלי' לצורך הלילה או עד למחר, אם כשמגיע הלילה אין התבשיל מבושל עדיין כמאכל בן דרוסאי . . שמא יחתה . . אלא אם כן הכירה היא גרופה דהיינו שגרף ממנה כל הגחלים לחוץ, או שהיא קטומה דהיינו שכיסה הגחלים באפר למעט חומם. ואין צריך לקטום עד שלא יהי' ניכר שם אש כלל אלא די בקטימה כל שהוא, ואפילו הובערו הגחלים אחר כך מאליהם אין בכך כלום, דכיון שגילה דעתו מבעוד יום שאינו צריך להגחלים, שוב אין לחוש שמא יחתה בשבת. והגחלים שעממו הרי הן כקטומה".

כלומר, תבשיל שבכניסת השבת עדיין אינו מבושל כמאכל בן דרוסאי, מותר להשהותו על הכירה באחד מג' אופנים אלו: (א) שגרף והוציא את כל הגחלים שבכירה. (ב) שכיסה את הגחלים הבווערות באפר, ואפילו בכיסוי מועט. (ג) שהגחלים עממו מעצמן, שזהו כאילו כיסן באפר.

ב. והנה להלן בדיני החזרת קדירה בשבת² כותב אדה"ז:

"המנהג להקל . . שלא הצריכו חכמים שיהי' דעתו להחזירה ועודה בידו, אלא בשנטלה מהכירה מבעוד יום ובא להחזירה בשבת, שאז אם לא הי' דעתו להחזירה או שכבר הסירה מידו הרי זה כמושיבה בשבת לכתחלה . . אבל כשנטלה מהכירה משחשכה, כיון שבתחלת כניסת שבת הי' תבשיל זה על הכירה, אינו נראה כמושיבו בשבת בתחלה . . ויש נוהגים להקל עוד להחזיר למחר ביום לתוך התנור שאפו בו מבעוד יום אף על פי שלא גרפוהו . . לפי שהגחלים שנשארו מן החימום

(1) סי' רנג ס"א.

(2) שם סי"ט.

בהלכות שבת

סימון א

עיונים וביאורים

26

דב"גריפה" כתב אדה"ז שצריך שיגרוף החוצה את "כל הגחלים", ואילו ב"קטימה" כתב שמספיק קטימה "כל שהוא". ויתירה מזו, שבקטימה "אפילו הובערו הגחלים אחר כך מאליהם אין בכך כלום".

ה. והביאור בחילוק זה הוא, כי החשש בשהי"י הוא (כדברי אדה"ז הנ"ל) "שמא יחתה" בגחלים בשבת, ואם כן מובן, שבזה נעוץ ההבדל בין "גריפה" ל"קטימה":

ד"גריפה" אינה כיבוי האש אלא סילוק הגחלים, ועל כן אם לא יעשה את פעולת סילוקן בשלימות אלא ישאיר במתכוין⁴ מעט גחלים בכירה, אם כן עדיין לא "גילה דעתו" שאינו צריך את הגחלים בשבת, שהרי אפשר שבדעתו לבשל בשבת דבר קטן שבשבילו די בחום המועט של הגחלים המועטות הללו, ואם כן עדיין יש מקום לחשוש "שמא יחתה" באותן גחלים מועטות שהשאיר⁵;

ומטעם זה, בגריפה אמרינן שצריך לגרוף לחוץ את "כל הגחלים", שאז תהי' התועלת בשניים: (א) בזה הוא "גילה דעתו" שאינו צריך את הגחלים. (ב) באופן זה אין לו אפילו אפשרות להפיק תועלת מהחתי"י, מאחר שאין

(4) במתכוין דייקא, דאילו שלא במתכוין אי אפשר שלא להשאיר בכירה משהו מועט מהאש, וכמו שכותב אדה"ז בסעיף ה: "ואי אפשר לגרוף כל האש עד שלא תשאר ניצוץ אחד", ואף על פי כן זה עדיין אינו שולל את ההיתר להשהות על הכירה (וכמבואר לקמן סוף הערה 6 מדוע בזה אין חשש "שמא יחתה").

ואם כן מובן, שהאסור להשהות מחשש "שמא יחתה" הוא דוקא כשמשאיר מעט גחלים בכוונה, והיינו שמשאיר כמות ניכרת של גחלים.

(5) כן משמע בר"ן שבת טו, ב (מדפי הרי"ף) ד"ה עד שיגרוף. עיי"ש.

שחממוהו לצורך האפי' כבר כהו ועממו והרי הן כגרופות".

ורצונו לומר, שישנה שיטה המקילה מאוד ומתירה להחזיר קדירה בשבת אפילו לתנור שאינו גרוף, באם הגחלים עוממות. והטעם לזה הוא, משום שגחלים עוממות "הרי הן כגרופות".

ג. וצריך להבין, מדוע משנה אדה"ז ב"לשונו הזהב" בין דיני שהי' לדיני חזרה:

דבדיני "שהי'" הוא נוקט שגחלים עוממות "הרי הן כקטומה", ואילו בדיני "חזרה" נוקט שעוממות "הרי הן כגרופות"³?

טעם החילוק בין דין גריפה לדין קטימה

ד. ונראה לומר שאכן דיוק גדול יש כאן, ובהקדים תחילה ביאור ההבדל היסודי בין דין גריפה לדין קטימה:

(3) ובפרט, שלשון הברייתא (שבת לז, א) היא: "גחלים שעממו . . . הרי היא כקטומה". ועוד, דהמגן אברהם (שם ס"ק לה) שאליו מציין אדה"ז כמקור לדבריו כתב: "מותר להחזירו לגרופה וקטומה ואפילו לתוכה, וזה כיון שלא הטמינו בו [=שלכן עד שבת ביום כבר עממו הגחלים] הוה לי' כגרופה וקטומה". וכן כתב ה"לבוש" שמביא המגן אברהם (שם): "דכיון דכבר עממו גחליו הוה לי' כגרופה וקטום"; ואילו אדה"ז כותב "הרי הן כגרופות" ומשמיט "וקטומות".

וכן ב"קונטרס אחרון" (שם ס"ק ה) כשאדה"ז מזכיר את דברי המגן אברהם הללו הוא כותב: "ומה שכתב כיון שלא הטמינו בו היינו כי היכי דלהוי כגרופה עיין שם". כלומר, למרות שמציין ל"עייין שם" בדברי המגן אברהם, מכל מקום אינו מעתיקו כלשונו, דהמגן אברהם כתב "הוה לי' כגרופה וקטומה" ואילו אדה"ז מזכיר רק "כגרופה". וטעמא בעי. וכפי שיתבאר להלן.

מספר חינוך המבואר

מצווה א'

מצוות פריה ורביה

שנאמר: "ויברך אותם אלוקים ויאמר להם אלוקים פרו ורבו"!!

משרשי המצווה: כדי שיהיה העולם מיושב כדכתיב (ישעיהו מה, יח) "לא תוהו בראה- לשבת יצרה". והיא מצווה גדולה. ועוד נלע"ד שהאדם יתכוון בזיווגו לקיים מצוות ה' לעשות נחת רוח לשמו שבעבורו בראה. ולא ירדוף אחרי תענוגות שבאים למלא את סיפוקיו הבהמיות בלבד, כי מלבד שאינו מקיים את מצוות בוראו הוא משחית את זרעו שנברא כדי לישב את העולם.

מדיני המצווה: מתי חייב אדם לעסוק בה? וכמה בנים יהיו לו ויפטר- לפי הגמרא ושי"ע צריך שיהי' לו בן ובת הראויים להוליד, לא יהיה סריס או אילנית וחז"ל אמרו שאשה בת עשרים וכן גבר בן עשרים אם לא הביאו "שתי שערות שחורות" הם סימני סריס ואיילנית.

ומאיזה מצוות הוא פטור בעסקו בזה (צריך ביאור) ויתר פרטיה מבוארים ביבמות פרק שישי (ס"א ע"ב ואילך) (ובברכות דף טז ע"א).

מצווה ב'

לעשות ברית מילה

שנאמר: (בראשית יז, י) "זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריו: **הימול לכם כל זכר**"- ונכפלה מצווה זו בפרשת "כי תזריע" דכתיב (ויקרא יב, ג) "**וביום השמיני ימול בשר ערלתו**"- והרבה מצוות נכפלו במקומות רבים בתורה וכולן הן לצורך, כמו שפירשום חכמים ז"ל.

מצווה זו **היא**: שחותכין את הערלה המחפה את ראש הגויה ופורעין (=מגלין) את ראש העטרה (ע"י קיפול עור המחפה אותו).

ישנם הרבה גויים שמלים את בניהן בגלל בריאות או שאר כוונות- גם הישמעאלים מלים את בניהן בגיל 13 אבל אין זו מילה לשמה על כן בגיור חייבים לכה"פ לקיים "הטפת דם מילה" כדי לקדש את המילה לשמה.

ומה שתקנו בברכת המילה אשר במצוותיו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו לכאורה משמע שאנו מלים בגלל צווי שנתנה לאברהם אבינו והרי גם הישמעאלים מלים את בניהם מחמת ציווי זה? יש לומר: שהואיל ובבריתו של אברהם אבינו לא נצטווה על "פריעת" הערלה ע"כ הוכפלה מצווה זו גם בתורת משה רבינו- כדי לפסול את מילת הישמעאלים שנעשה שלא לשמה וללא "פריעה".

וע"כ המוהל מברך... וציוונו על המילה (סתם) ואילו האב מברך להכניסו... בבריתו של אברהם אבינו.

לכבוד "אוהבי הספרים" שלו' רב

רבים ממנויי הגיליון פונים ומבקשים לקנות ספרים ישירות מאת המחבר.
נשמח לקבל מידע על שירות משלוחים (עדיף איש פרטי) אמין וזול
שיביא את הספר מהמחבר לקונה.

מחבר ספר

מזל טוב! זכית להוציא לאור ספר נפלא!

האם אנשים יוציאו לחיבת ספר?

האם כבר פרסמת את ספרך "בכל הוצאם כאלו"?

כיצד 'אוהבי ספרים' יכירו את ספרך?

"גליון אוהב ספרים"

הדרך היעילה והנוחה ביותר לפרסום ספרים
ליותר מאלף שש מאות אנשים אוהבי ספרים.

הפרסום ברחבי העולם: בארץ ישראל, באמריקה, באנגליה, בצרפת, בשווייץ,
בבלגיה, בברזיל, ועוד.

צור קשר עם מכון "אוהב ספרים"

ohevseforim@thejnet.com

"גליון אוהב ספרים"

פרסום ספרים מספר 1 בכל העולם!

אוהב ספרים לא ישבע ספרים

הפרסום ללא תשלום!